

UJ MAGYARSÁG: Magyarország népe ősi emberségével tülemkedik a politikai harcok keserű vonalán s őszinte részvétellel

oltott életek sajnálatának pillanata sem tűr meg mást, mint elítélését a tettnek és részvétet az áldozatok iránt.

tes „Ferenc József” keserű víz használata által igen sok esetben hamarosan elműlik. Az orvosi világ azért nyilatkozik a legnagyobb elismeréssel a magyar Ferenc József vizről, mert hatása izgékony bélrendszerű egyéneknél is megbízható és rendkívül enyhe.

„HOUGH IHATHNAM”

Egy latin codex másolójának magyar vallomása — Apróságok az Egyetemi könyvtárból

Néhány nap múlva a Pázmány Péter Tudományegyetemen ünnepélyesen megnyitják a tanévét. A „golyák” azonban nem örülhetnek ennek a hosszan tartó „nyárnak”. Az előadások régen megkezdődtek. A szellemi élet aranyifjúsága már szorgalmasan gyűjtögeti a tudományt: jár a tudós professzorok előadásaira, akik utat mutatnak a tudomány rejtejt forrásaihoz. Ezek a források pedig a könyvtárakban fakadnak: az egyetemi ifjúság számára az Egyetemi Könyvtárban.

A Ferenciek-terén áll a hatalmas épület. A homlokzatán még ma is az ékes latin szavak állnak: „Bibliotheca Regiae Scientiarum Universitatis Hungariae”.

A könyvtár ma 671.977 kötetével Magyarország legnagyobb könyvtára, amelyik a külföldi nagy gyűjteményekkel is felveszi a versenyt. Az 1933—34. tanévben mintegy 75 ezer látogató 110 ezer kötetet forgatott meg kezében. S ezt a nagy tömeget három teremben szolgálják ki. Ha a kimutatásokon végigtekintünk, érdekes hullámzást látunk az egyes tudományágak iránti érdeklődés terén.

Érdeemes felütni a könyvtár annalesait s egy pillantást vetni arra, hogy kiket érdekelnek a könyvek; kik járnak a tudomány szentelt csarnokába.

Békében sokat filozofáltak

A béke boldog éveiben, amikor az emberek ráérttek arra, hogy odahaza töprengjenek az ész és logika örök, de jövedelmet nem hajtó törvényein, 1900-ban több filozófiai munkát kölcsonöztek az emberek, mint jogi munkát a jurátusok. A kilencszázas évek alkotmányos harcai és diadalai Magyarországot jogász-nemzetté alakították. Az olvasóterem 86 ezer főnyi látogatójának mintegy egyharmada jogi könyvet olvasott s a többi tudományszakra együttvéve alig maradt ennek a duplája.

Azután jött a háború, Trianon... A jog értékebe vetett hit megrendült. Jöttek az idegenek s a szegény magyarság arra ébredt, hogy senki sem érti meg: sem az érzelmeit, sem a szavát. Mind többen és többen kezdtek nyelveket tanulni. Ma már a könyvtár 6000 állandó látogatója közt 2600 a bölcsész s ezek is főleg az egyes nyelvtudományokat művelik. Nyelvészet és irodalom után a dicső múlt, a történelem vonzza a könyv iránt érdeklődőket. Harmadik hely a jogtudományé, míg negyedik az orvosok állanak. Általában az orvostanhallgatók a legszorgalmasabbak: egyre évenként 14 elfogyasztott könyv esik, míg a bölcsészek 13, jogászok 8, a hittudományiak csak 6 könyvet olvasnak el egy évben.

Érdekes azt is megfigyelni, hogy az egyes vizsgaterminusok mennyire befolyásolják a forgalmat. November és február hónapokban naponként 400—425-en jönnek a könyvtárba, míg júliusban az érdeklődők száma a százat sem éri el.

Keresztretjvényfejtés bibliografiai segédlettel

Hihetetlen kitartással kutatnak egyesek a maguk speciális témájuk adatai után. Óraüti pontosságával foglalják el megszerelt helyüket, teregetik szét hatalmas jegyzetcsomóikat. Jaj ilyenkor a fiataloknak, ha egy-két percre tereferálni mernek.

Végigmegegyek az olvasóterem, érdeklődve megállok s tudakozodom. Egy idősebb úr látható felháborodással, de kifogástalan hidegvérrel és udvariassággal rögtön odalép a beszélgető csoportunkhoz.

— Pardon! — szólal meg. — Nem zavarom az urakat talán a csendességemmel? Tudományos életünk egyik közismert tekintélye jön sietve. Nagy izgalommal kutat. Megmozgat mindenkit, hogy segítségére legyen. Aztán boldogan távozik, mert most már tudja, hogy a keresztretjvény 3-as függőleges nyolc betűje „obelisztk”.

Egy angol úr pedig — egy időben állandó látogatója a könyvtárnak — a napilapok keresztretjvényeit bújtja szüntelen. A ke-

resztretjvény lélektanán dolgozott.

A buzgó kutatók közt nem egyszer előfordult, hogy a keresett mű címét megelve, hirtelen örömeiben a rögzített kataloguskartont kitepte a helyéből:

— Ezt a könyvet kérem!

Akadtt azonban a könyv sérthetetlen ségének nagyobb tisztelője is. Bájnos, fiatal, szőke leánnyal történt meg az eset. Claude Farrère egyik regényét kereste. Álmodozó szemében örömfény csillant meg, amikor a szép újkötetű könyvet a kezébe vette.

Másnap szomorúan jött be. Félő, remegő

Olyan jól megrakták a szekeret, hogy már nem fér fel az „egy szálszalma”

A háború éveiben tizedére csökkent a könyvtár iránti érdeklődők száma. Aztán még sokáig mással törődtek az emberek. A közönség közönye 1926-ban kezdett feloldódni. A könyvtár helyiségeinek átalakítása s a közönség igényeit mindjobban kielégítő modern reformok szinte hihetetlen mértékben növelték a könyvtár magyar kultúra terén betöltött fontos szerepét. A forgalom rohamosan nőtt. Különösen érezhető volt ez a kibővített folyóirat-osztályban. A béke-évek és 1920—25-ös évek 300 folyóirata helyett 1928-ban 950, ma pedig több mint 1100 folyóirat jár állandóan a könyvtárba. Természetes következménye lett ennek, hogy a látogatók száma meghatszorosodott. De a többi osztály forgalma is állandóan emelkedett azóta, annak ellenére, hogy a súlyos gazdasági helyzetben az Egyetem tanácsa látogatási díjak fizetését rendelte el.

A legutóbbi esztendőben pedig az új költés rendszer a közönséggel való kapcsolatát és annak érdeklődését még erősebbé tette. A könyvtár minden héten a legfrissebb szerzeménycincok legjavát, nyolcvan kötetet, megvilágított üvegfedélű asztalokon közszemlére kiállítja az előcsarnokban.

A középkori ember nem túrta meg a művészi aktokat

A könyvtár legértékesebb része a kézirat-tár. Falain köröskörül hatalmas, régi kötetek. Középkori vastag láncok és lakatok lógnak le róluk, tanuskodva arról, hogy hajdanában is voltak „bibliophilek”, akik egy-egy ritkább könyvért semmi „fáradságot” nem kíméltek.

Külön páncélszekrényben őrzik a könyvtár Corvináit. II. Abdul Hamid szultán ajándékozta azokat a nyolcvanas években Magyarországnak. Mind a harmincötben a címlapon szép aranyos török írás. A hagyomány szerint a szultán kezeírása. A harmincöt Corvina közül csak tizenegy kötet kétséget kizáróan valódi. Gyönyörű, még ma is élénk színű iniciálék díszítik a fakuló pergamentoldalakat.

Az álkorvinák között az egyik XIV. századbéli kodex Dante Divina Comediáját tartalmazza. Miniatűrjei, melyek sűrűn tartítják a szöveget, érdekes fogalmat adnak a velencei miniatűr-festőiskoláról. Ezek a csodás miniatűrök azonban ma már alig kivehetőek. A XV. század szemérmes emberei teljesen bemázolták vörössel a képeket, hogy a rajtuk lévő aktokat eltüntessék. Szerencsére az erkölcsi cenzor türelme hamarabb véget ért, mint a könyv, s így annak végén még mindig teljes épségükben díszlenek a miniatűrök.

Az érdekességek közé tartozik még az első magyar nyomtatvány, Hess András budai krónikája 1473-ból. Figyelemreméltó Ráskay Leának egy saját kézzel írott kódex-töredéke. De érdekesség szempontjából valamennyit felülszárnyalja Pontianus történiáját és a Gesta Romanorumot tartalmazó XV. századbéli kodex. Ennek komoly,

hangon fordult a könyvtárhoz:

— Szabad a könyvet felválni?

A szimetrikus ABC

Akadtt, aki abból, hogy a bibliában hány-szor fordul elő az „a” és az „e”, hangtanfilozófiát állított össze.

Tipikusan magyar eset. Az egyik látogató évekkkel ezelőtt feltalálta a szimetrikus ABC-t, amely minden oldalról egyformán olvasható. Mindjárt példával illesztette. Kis lapra a Fivm-nusz volt leírva. Forgatta jobbra, forgatta balra, mindenképpen olvasható volt, ha az ember ismerte azokat a betűknek nevezett furcsa ábrákat. Akkor mosolyogtak rajta. Ma egy francia találta fel a szimetrikus ABC-t és az aviatikusok nagy jelentőséget tulajdonítottak neki, mert a repülőgépek felépítésénél nagy előnyt jelent ez számukra.

Érdekes, hogy míg azelőtt egy-egy új könyv hónapokig feküdt használatlanul — hiszen nem is tudtak létezéséről, — ma sorba állnak a hét végén kikerülő könyvekért a tárlót rendező tisztviselőnél.

Ezt a nagyfokú érdeklődést és a közönség fokozott igényeit, a tisztviselői személynzet, melynek létszámát a gazdasági összeomlás nem kímélte meg, csak a legnagyobb erőfeszítéssel és odaadással tudja kielégíteni.

A nagyarányú gyarapodás a legutóbbi évben is 17.000 kötettel növekedett és az állandóan beérkező folyóirattömeg azonban nemcsak a személyzetet terheli rengeteg munkával, hanem a könyvtár raktárhelyiségeit is kimeríti. A maga korában modern raktárhelyiség masszív két emelet magas, impozáns öntöttvas-cirádás állványaival ma már nem elégíti ki a helykihasználás fontos követelményét. Még két év és a könyvtár nem képes új anyagot befogadni, nem képes a korral haladni, hacsak a javuló gazdasági helyzet nem tesz lehetővé egy nagyarányú „felépítést” úgy a személyzet, mint a helyiségek terén.

latinul írt fekete sorai közül pajkosan virít ki két piros magyar szó „Hogh ihathnam”. Bizonyossága ez annak az emberi igazságnak, hogy a legtudósabb aszkéta kódexmásoló is megkívánja a szellemi táplálék mellé Tokaj szőlőnedvét...

CZIFFRA ANDRÁS